

Jeugdpodiumkunsten richting 2017-2020

Kunst voor jong publiek, de basis van het bestel

“Het jeugdtheaterseizoen 2013-2014 was een topseizoen. Een seizoen met verbijsterend mooie plaatjes, interessante theatrale vormen en een variëteit aan belangwekkende thema’s die het emotionele leven van de toeschouwers zullen hebben verrijkt” (Brechtje Zwanenveld, Theatermaker september 2014).

De jeugdpodiumkunsten zijn een sector waar het op artistiek vlak nog steeds goed mee gaat. Er wordt interessant werk gemaakt dat door het Nederlandse publiek en in het buitenland hoog gewaardeerd wordt.

Maar het is ook een sector waar zeer fors op is bezuinigd. De gevolgen hiervan en van grote veranderingen in ons werkveld en afzetmarkt worden nu zichtbaar. De sector verenigd binnen de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten heeft daarom met elkaar dit document opgesteld om de belangrijkste ambities voor de toekomst te verwoorden.

Kunst voor kinderen: een maatschappelijke noodzaak

De jeugdpodiumkunsten onderscheiden zich van de andere sectoren in die zin dat wij kunst maken speciaal voor kinderen en jongeren. De gezelschappen spelen gemiddeld de helft van hun voorstellingen voor ‘vrij publiek’ en de andere helft voor leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs. Daarmee wordt jeugd uit alle lagen van de bevolking bereikt. Wij dragen bij aan de ontwikkeling van een menselijke maatschappij en kritisch burgerschap, het fundament onder onze democratie. Het deelnemen aan kunst stimuleert de vorming van een creatieve geest, van empathie en verwondering zonder oordeel. Het helpt jezelf en de samenleving te begrijpen.

Basis van artistieke ontwikkeling

De jeugdpodiumkunsten zijn niet alleen een bron voor een levendige samenleving, ze staan ook vaak aan de basis van nieuwe artistieke ontwikkelingen. Er wordt grenzeloos gebruik gemaakt van de verschillende kunstvormen en mogelijkheden: teksttheater, mime, dans, levende muziek, poppenspel, beeldende kunst en digitale media. Klassiekers worden ontsloten en nieuw repertoire wordt ontwikkeld. We anticiperen op nieuwe trends en ontwikkelingen in de jeugdcultuur en lopen daarmee op de troepen vooruit. We maken kunst van de toekomst met de inhoud van nu.

Divers in zijn verschijningsvorm

Er wordt gespeeld in het theater en in concertzalen, op scholen, in mobiele trailers en op de meest onverwachte ruimtes en openbare plekken. De sector is een belangrijke pionier als het gaat om het creëren van nieuwe speelplekken waar voorstelling en publiek elkaar ontmoeten. Coproducties binnen de eigen discipline en met andere disciplines worden opgezet, zowel nationaal als internationaal.

Binding met scholen

Kunsteducatie is voor alle jeugdgezelschappen een belangrijke pijler onder het bestaan. Voorstellingen die binnen het onderwijs gespeeld worden, worden ingebed in workshops en lessen waarbij de leerlingen zelf actief aan de slag gaan. Naschoolse cursussen en leerlijnen worden in nauwe samenwerking met het onderwijs ontwikkeld om het jonge publiek een optimale culturele basis te geven. Langdurige samenwerking met het onderwijs en een regionale binding is daarbij essentieel.

Groot bereik

In 2013 speelden de jeugdpodiumkunstproducenten ruim 4000 voorstellingen en concerten. Dit is 3% meer dan in 2012, vooral veroorzaakt door een aanzienlijke stijging van het aantal voorstellingen van BIS instellingen.

De jeugdproducenten bereikten in 2013 in totaal ruim 431.000 bezoekers. Dit is een stijging van 13% ten opzichte van 2012.

Behalve de voorstellingen voerden de jeugdgezelschappen in 2013 ruim 4.000 educatieve activiteiten uit voor bijna 150.000 scholieren in basis- en voortgezet onderwijs.

Uitdagingen in de nabije toekomst

Educatie

Kunsteducatie staat gelukkig weer hoog op de maatschappelijke en politieke agenda, er is volop aandacht voor. De jeugdsector is hierin gespecialiseerd en wil meer dan nu het geval is betrokken worden bij beleidsvorming in het cultuuronderwijs. Dit om het receptieve aspect van kunsteducatie te versterken en om vanuit de eigen expertise mee te denken over de functie van kunstdeelname en –beoefening in het onderwijs. Voor alle jeugdgezelschappen geldt dat zij door jarenlange ervaring en intensieve samenwerking met scholen in hun regio een gedegen kunsteducatiebeleid hebben ontwikkeld.

Door het wegvallen van de bemiddelingsstructuren tussen professionele podiumkunstaanbieders en het onderwijs wordt het steeds moeilijker om op structurele basis het contact met de scholen te onderhouden. Het ontbreekt leerkrachten aan tijd en kennis om een goed gefundeerde keuze te maken uit de veelheid aan aanbod van vaak zeer uiteenlopende kwaliteit. Binnen onze huidige mogelijkheden kunnen wij slechts met een beperkt aantal scholen intensieve relaties onderhouden. Lang niet iedereen kunnen wij op deze kwalitatief hoogwaardige manier bedienen, terwijl op dit vlak wel een snel groeiende vraag van scholen ligt. Onze organisaties hebben versterking nodig om veel meer scholen goed te kunnen bedienen. We zien kansen om te groeien en kunnen een flinke kwaliteitsimpuls geven aan het cultuuronderwijs als we ons bereik substantieel kunnen vergroten. Cultuureducatie is een wezenlijk onderdeel van ons werk. Daarom is het belangrijk dat educatieve activiteiten terug te vinden zijn in de systematieken die OCW en het Fonds Podiumkunsten hanteren.

Talentontwikkeling

Hoewel we mondjesmaat projecten voor nieuwe makers opzetten, zijn er nauwelijks mogelijkheden voor talentontwikkeling binnen onze huidige organisaties. Het wegvallen van de productiehuisen voor jeugdtheater en dans heeft ook in onze sector geleid tot problemen om talenten voldoende kansen te bieden. De jeugdgezelschappen hebben veelal wel de kennis, ervaring en ambitie om ruimte te geven aan talent maar niet de financiële middelen. Voor de doorstroming en vernieuwing van de jeugdpodiumkunsten is het van wezenlijk belang nieuwe makers te betrekken en zich te laten ontwikkelen in relatie tot een jong publiek.

Wij pleiten ervoor dat ook jeugdpodiumkunst als vakspecialisme een eigen talentontwikkelingstraject geborgd weet in de culturele infrastructuur. Niet alle instellingen ambiëren hierin een gelijke taak, maar deze functie is wat ons betreft essentieel voor een duurzame toekomstvisie op jeugdpodiumkunsten.

Grote zaalvoorstellingen

Binnen de huidige subsidieregeling(en) is het financieel nauwelijks haalbaar om jeugdproducties te maken voor de grote zaal. In de grote zalen van de schouwburgen worden voor kinderen bijna alleen nog commerciële (musical)producties geprogrammeerd. Andere grote jeugdproducties, evenzogoed gericht op een groot publieksbereik, worden nauwelijks nog gemaakt en dat is een gemis; het betekent verarming van de diversiteit en een eenzijdiger aanbod voor grote publieksgroepen. Het verleden heeft uitgewezen dat er vraag naar is en dat gezelschappen in staat zijn om hier een kwalitatief hoogwaardige invulling aan te geven.

Wij pleiten voor mogelijkheden om een meer veelzijdig aanbod qua maatvoering te kunnen realiseren, bijvoorbeeld door differentiatie en maatwerk in de subsidieregeling(en) te organiseren.

Bereik vergroten

Onze ambitie is om het aantal scholieren dat we bereiken met ons werk de komende jaren te verdubbelen. Momenteel bereiken we van deze groep zo'n 10%, zijnde ca. 250.000 kinderen en jongeren. Met een relatief kleine investering kunnen we dit in de komende vijf jaar verdubbelen naar 20%.

Financiering en spreiding

Het verdienmodel van de jeugdpodiumkunsten is kwetsbaar. Het produceren is niet minder kostbaar in vergelijking met volwassenenaanbod; het is zo mogelijk nog duurder vanwege de kosten van standaard intensieve educatietrajecten. Tegelijkertijd zijn de budgetten voor jeugd veel lager. De grofmazige keuzes en zeer stevige bezuinigingen (54%) die zijn doorgevoerd bij het inrichten van de huidige basisinfrastructuur spelen de jeugdsector nu parten:

- Jeugd kreeg een plek in de basis van de culturele infrastructuur maar de disciplines jeugddans en -muziek werden geschrapt uit de BIS en doorverwezen naar het Fonds Podiumkunsten, wat voor deze instellingen verstrekende gevolgen heeft op het gebied van bedrijfsvoering en mogelijkheden om educatie te financieren,
- Er is een standaardbedrag vastgesteld voor acht instellingen in de basisinfrastructuur, terwijl werkgebieden, bedrijfsvoering en artistiek-inhoudelijke missies zeer uiteenlopen,
- Het spreidingsgebied is voor sommige instellingen zodanig groot dat ze een relatief kleiner deel van de regio kunnen bedienen,
- Het delen van de financiële verantwoordelijkheid door verschillende overheidslagen blijkt in de praktijk nogal verschillend te worden ingevuld. Het jeugdaanbod is van oudsher ook provinciaal gefinancierd. Diverse provincies hebben deze rol inmiddels afgestoten, waardoor het huidige jeugdpodiumkunstenbestel geen evenwichtige financiering meer heeft.

Jeugdpodiumkunsten vormen een fundamentele functie in de basisinfrastructuur: juist deze tak in de podiumkunstensector moet gespreid over het land en verankerd in de eigen regio kunnen functioneren. We willen met klem benadrukken dat het subsidiebedrag zoals dat nu is vastgesteld voor de basisinfrastructuur een noodzakelijke basis vormt, maar niet voorziet in een duurzame en stabiele jeugdsector.

Als de overheid onze visie deelt dat de zaken die wij hierboven benoemen (steviger educatie-inzet, talentontwikkeling, grote zaal-aanbod, goede regionale dekking, verdubbelen van bereik, jeugdtheater, -dans en -muziek als basisfunctie verankeren) van belang zijn voor de toekomst van het jeugdpodiumkunstenlandschap, zou daar aanvullend budget voor vrijgemaakt moeten worden waarmee ook maatwerk mogelijk wordt.

Daarnaast vragen we van de Rijksoverheid een stevige regierol richting lagere overheden, zodat ook zij hun financiële verantwoordelijkheid nemen. Een herijking van het jeugdpodiumkunstenbestel is noodzakelijk.

Tot slot

Er is veel winst te boeken in het bereiken van publiek voor de jeugdpodiumkunsten. Er ligt een gigantisch potentieel, de vraag is veel groter dan wij nu aankunnen. Bovendien zijn de jeugdpodiumkunsten van essentieel belang voor het opbouwen van toekomstig publiek en toekomstige cultureel bewuste burgers. Wij nemen hiervoor graag, samen met de verschillende overheden, onze verantwoordelijkheid. Want wie in zijn jeugd, via school of met het gezin met betekenisvolle kunst in aanraking is geweest, staat daar ook later voor open en maakt daar blijvend gebruik van.

Wij geven kinderen en jongeren een culturele bagage mee waar zij een leven lang op kunnen voortbouwen!
